

Компетенції як суть сучасного навчання при викладанні дисциплін гуманітарного спрямування

кафедра соціально-гуманітарних дисциплін
завідувач к.іст.н. Лозинська С.О.

► Компетентісний підхід і його зміст в освіті

Сьогодні у світовій практиці ефективність освіти пов'язується з реалізацією компетентісного підходу.

Протягом останнього десятиліття розвинені країни Європи та світу ведуть ґрунтовну дискусію щодо того, як дати людині належні знання, вміння та компетентності для забезпечення її гармонійної взаємодії з глобальним суспільством, що швидко розвивається. Аналіз багатьох освітніх систем свідчить, що одним зі шляхів оновлення змісту освіти й навчальних технологій, узгодження їх із сучасними потребами, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм на компетентісний підхід і створення ефективних механізмів його запровадження.

При цьому однозначно трактувати *концепцію компетентності* (англ. *concept of competence*) неможливо.

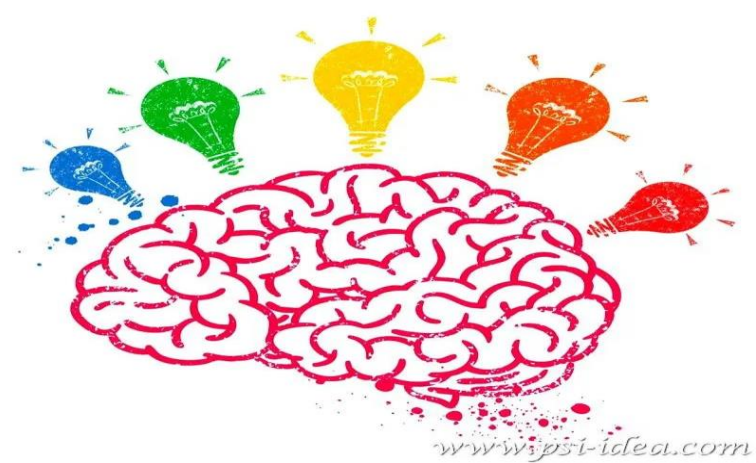
Відповідно до визначення Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) *компетентність* (англ. *competence*) — це «спроможність успішно відповідати на потреби або успішно виконувати завдання».

— у галузі освіти синонімом його часто є «здібності», яким можна навчитись, — на відміну від загальних когнітивних здібностей особистості.

При всьому розмаїтті поглядів на сутність даної категорії, у більшості визначень наголошується на *вмінні застосовувати в реальних ситуаціях набуті знання, спроможності, навички*.

Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнень та освіти (IBSTPI) (2001) визначає, що:

Компетенція — спроможність кваліфіковано проводити діяльність, виконувати завдання або роботу. Містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або певній діяльності

Компетенції — наявні в індивідуумів або набуті ними в процесі навчання когнітивні здібності та вміння, необхідні для розв'язання конкретних проблем, а також пов'язані з цим мотиваційна, волюва і соціальна готовність і спроможності, необхідні для можливості успішно і з повною відповідальністю вирішити проблеми в різних ситуаціях

Компетенція — це те, що людина може, знає і демонструє.

Професійні компетенції — поєднання таких можливостей, вмінь та знань людини, які роблять її спроможною до дій і реакцій у її професійній діяльності як у знайомих, так і в нових ситуаціях. При вивченні дисциплін гуманітарного циклу **компетентність** — це як загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки теоретичному і практичному навчанню.

Для нас педагогів-професіоналів завданням є підготувати майбутнього медичного фахівця здатного діяти в ситуації, яка швидко змінюється в політичному, економічному, соціальному сенсі, навчити критично зіставляти отриману інформацію з різних інформаційних джерел, реалізувати свою особистість у сьогоденному полікультурному середовищі, виховувати у студентів пошанування власної самобутності та національної приналежності до держави України.

Компетенція описує спроможність до застосування знань, здібностей і ноу-хау в звичному або новому робочому середовищі.

Компетенція складається зі: знань, дій (навички), вчинків (цінності)

Вона визначається через: орієнтованість на цілі

самостійність

ініціативність

відповідальність

коопераційне середовище та стосунки

використовувані засоби

профіль вимог

Компетенція включає в себе:

когнітивну компетенцію, яка включає використання теорії/ концепцій, але також приховане знання, яке може бути отримано через досвід

функціональну компетенцію (вміння, ноу-хау), яка необхідна для виконання певної діяльності

персональну (особистісну) компетенцію, яка торкається дій у певній ситуації

етичну компетенцію, яка включає певні особистісні / соціальні цінності

Останніми десятиліттями відомі міжнародні організації, що працюють у сфері освіти, — серед них ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, ОЕСР, Міжнародний департамент стандартів тощо — вивчають проблеми, пов'язані з появою компетентнісно-орієнтованої освіти.

Так, Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) розпочала дослідження в цьому напрямі у 1980-х роках і від 1990-х років спрямовує свою діяльність на впровадження компетентностей у зміст освіти.

Однак, суперечливість терміна *«компетентнісно-орієнтована освіта»* деякі дослідники вбачають у тому, що при такому підході «освіта базується на навичках, які необхідно розвинути, в той час як насправді, навпаки, компетенції базуються на освіті особи у широкому сенсі», тому точніше говорити, що *«освіта орієнтована на навички, коли критерії визначені сектором освіти; і компетентнісно-орієнтована освіта, коли навчальні цілі, закріплені в стандартах, сформовані сучасним ринком праці»*.

Таким чином, компетентнісно-орієнтована гуманітарна освіта спрямована на те, щоб відповідати особистим, соціальним, професійним та культурним потребам сучасного суспільства. За такого спрямування відбувається перехід від традиційного підходу, в центрі якого знаходиться викладання, до освіти, орієнтованої на навчання, де центром навчального процесу є наші студенти.

Дисципліни закріплені за кафедрою 2022-2023 н.р.

Нормативні дисципліни (23):

- Англійська мова
- Англійська мова (за професійним спрямуванням)
- Безпека життєдіяльності
- Безпека життєдіяльності та охорона праці
- Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг
- Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- Історія та культура України
- Латинська мова
- Латинська мова та медична термінологія
- Лідерство та командна робота
- Основи економічної теорії
- Основи латинської мови з медичною термінологією
- Основи медичного права
- Основи охорони праці та охорона праці в галузі
- Основи правознавства
- Основи філософських знань
- Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі
- Соціологія
- Соціологія медицини
- Українська мова
- Українська мова (за професійним спрямуванням)
- Українська мова (як ін.)
- Філософія

Вибіркові дисципліни (30):

- Англійська мова
- Безпека життєдіяльності
- Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі
- Біоетика
- Демократія
- Демократія: від теорії до практики
- Іноземна мова
- Іноземна мова (друга)
- Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- Історія медицини
- Історія медицини та медсестринства
- Історія сучасного світу
- Лідерство та командна робота
- Німецька мова
- Основи економічної теорії
- Основи медичного права
- Основи менеджменту та маркетингу в стоматології
- Основи охорони праці та охорони праці в галузі
- Основи правознавства
- Основи філософських знань
- Основи християнської етики і моралі
- Педагогічні комунікації
- Політологія
- Правознавство та медичне законодавство
- Соціальна медицина
- Соціологія
- Соціологія і медична соціологія
- Теорія виховання
- Теорія і практика професійної комунікації
- Українська мова (як іноземна)

ОПП «Стоматологія»

Обов'язкові компоненти, що формують загальні компетентності:

- ОК 1 Історія та культура України
- ОК 2 Українська мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 4 Основи медичного права
- ОК 6 Основи латинської мови з медичною термінологією

Компоненти, які формують фахові компетентності

- ОК 33 Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми: Загальні компетентності (ЗК) 1,2,3,4,5,6,7,8

Які компетентності формують дисципліни кафедри.
Освітньо-професійні програми : фаховий молодший бакалавр

ОПП «Стоматологія ортопедична»

Обов'язкові компоненти, що формують загальні компетентності:

- ОК 1 Історія та культура України
- ОК 2 Українська мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 3 Основи медичного права

Компоненти, які формують фахові компетентності

- ОК 18 Безпека життєдіяльності та охорона праці в галузі

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми:

Загальні компетентності (ЗК) 1,2,3,4,5,6,7,8

ОПШ «Сестринська справа»

ОПШ «Акушерська справа»

Обов'язкові компоненти, що формують загальні компетентності:

- ОК 1 Історія та культура України
- ОК 2 Українська мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 4 Основи медичного права
- ОК 6 Основи латинської мови з медичною термінологією

Компоненти, які формують фахові компетентності

- ОК 31 (15) Безпека життєдіяльності та охорони праці в галузі

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми: ЗК 1-8

ОПШ «Лабораторна діагностика»

- ОК 1 Історія України
- ОК 2 Українська мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням)О
- ОК 4 Основи латинської мови з медичною термінологією

Компоненти, які формують фахові компетентності

- ОК 21 Безпека життєдіяльності та охорони праці в галузі

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми: ЗК 1,2,3,4

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, самостійно підвищувати загальномовну компетентність, збагачувати словниковий запас термінологічною, фаховою лексикою.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою, накопичувати досвід культури спілкування, прийнятий в сучасному цивілізованому світі.

ЗК5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, самостійно підвищувати інформаційну грамотність.

ЗК6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх в практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність виявляти, критично оцінювати та вирішувати життєво та професійно-важливі проблеми.

ЗК8. Здатність до міжособистісної взаємодії, обміну з колегами, міжнародними партнерами новими ідеями, інтересами з метою налагодження спільної професійної діяльності.

ОПШ «Сестринська справа»

Першого (бакалаврського рівня) вищої освіти

Обов'язкові компоненти, що формують загальні компетентності:

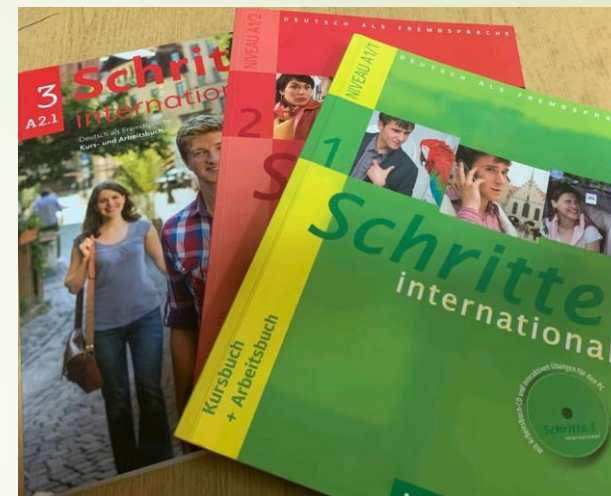
- ОК 1 Історія та культура України
- ОК 2 Українська мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 3 Іноземна мова (за професійним спрямуванням)
- ОК 4 Філософія
- ОК 6 Латинська мова та медична термінологія

Компоненти, які формують фахові компетентності

- ОК 29 Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг
- ОК 31 Безпека життєдіяльності та охорони праці в галузі

Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми:
ЗК 1-13

Додаються ще **спеціальні фахові компетентності спеціальності: СК 1, 5, 6,12,15,16**

- СК01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній медсестринській практиці.
- СК05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.
- СК06. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- СК12. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.
- СК15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- СК16. Здатність організовувати та управляти медсестринським структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

Відповідно до робочих програм дисциплін, які читаються на відповідних спеціальностях складено Силабуси. В них прописані основні програмні результати навчання. До прикладу Силабус з дисципліни «Соціологія медицини» на магістерському рівні містить наступні:

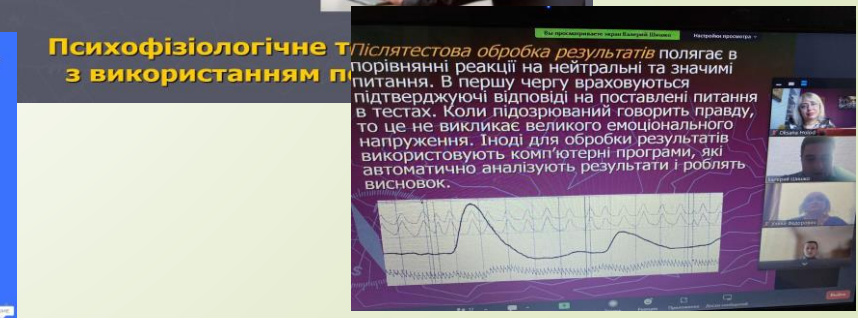
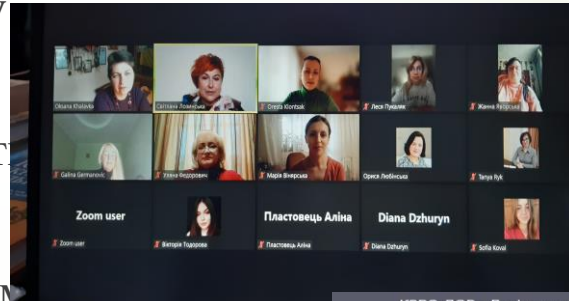
- **ПРН 1.** Володіти професійними знаннями; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.
- **ПРН 2.** Демонструвати достатню компетентність та самостійно вирішувати ситуації професійної діяльності.
- **ПРН 3.** Застосовувати знання та навички із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.
- **ПРН 4.** Аналізувати утворені поняття, шляхом суджень, міркувань та демонструвати розуміння і застосування методів критичного аналізу.
- **ПРН 5.** Аргументувати висновки та виявляти зв'язки між сучасними концепціями у організації процесу управління на кожному етапі професійної діяльності.
- **ПРН 6.** Порівнювати, кількісно та якісно оцінювати, скорегувати очікувані та отримані результати.
- **ПРН 7.** Осмислювати власні припущення і перевірку зроблених іншими припущень, які вважаються доведеними.
- **ПРН 8.** Використовувати мотивацію та стимулювання як внутрішній та зовнішній фактори в набутті знань з метою удосконалення власних набутих умінь.
- **ПРН 9.** Виявляти активність у вирішенні проблемних питань, пов'язаних з майбутньою діяльністю медика.
- **ПРН 10.** Дотримуватися культурологічних засад у професійній діяльності.
- **ПРН 11.** Створювати і погоджувати плани соціальної діяльності, виявляти професійні проблеми і знаходити шляхи їх конструктивного розв'язання.
- **ПРН 12.** Демонструвати соціальний оптимізм, повагу до етичних принципів.
- **ПРН 13.** Проявляти позитивну професійну, соціальну та емоційну поведінку і адаптувати її до системи загальнолюдських цінностей; проявляти самостійність і відповідальність в роботі.
- **ПРН 14.** Ідентифікувати, імітувати та копіювати навички виконання певних дій.
- **ПРН 15.** Впроваджувати стандарти професійної діяльності.
- **ПРН 16.** Демонструвати та контролювати виконання навичок та умінь.
- **ПРН 17.** Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою медичної сестри-магістра, вміння генерувати нові ідеї в області медсестринства.
- **ПРН 20.** Застосовувати педагогічні технології на рівні достатньому для реалізації розроблених програм навчальних дисциплін за спеціалізацією у вищих навчальних закладах.

З огляду на **оновлення ОПШ** в Академії викладачам кафедри було запропоновано проаналізувати запропоновані для перегляду наповнення документів: матриця (таблиця), (ЗК), (СК), (ПРН) . Детальне обговорення пройшло у березні на засіданні та відповідно сформовані рекомендації для подальших робочих груп щодо гуманітарних дисциплін.

У рамках розгляду обов'язкових компонентів, що формують загальні компетентності заплановані і частково вже проведені **методичні семінари** на тематику дисциплін кафедри:

- «Психофізіологічне тестування з використанням поліграфа» (Правознавство) Доп.к.юрид.н. Шижко В.В.
- «Етична сторона війни і смертної кари» (Біоетика) Доповідач Пукаляк Л.Т.
- «Відкрите заняття. Критерії його оцінювання і результати проведення». (Педагогіка та мистецтво викладання у вищій школі) Доповідач Лозинська С.О.
- «Викладач-студент і їх партнерська взаємодія в освітньому процесі» (Іноземна мова) Доповідач Голод О.Л.
- «Робота у малих групах як форма інтерактивної взаємодії на заняттях іноземної мови» Доповідач Семененко О.Я.
- «Науковий рівень освітньо-професійних програм для здобувачів освіти магістерського рівня». Доповідач доктор філософії, викладач-методист Хміляр І.Р.

Планові наукові семінари кафедри повністю були підготовлені для більш детального висвітлення і розкриття складових «Матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми» Тематика була такою:

- Наукова дискусія як чинник формування гуманітарно-етичної культури студентів-медиків. Доповідач к.іст.н. Лозинська С.О.
- Платні медичні послуги. Державна програма медичних послуг. Доповідач к.екон.н.Яворська Ж.Б.
- Подолання нерівності через якісну освіту. Доповідач к.пол.н., доц.Олійник Н.І. к.пед.н. Клонцак О.І., док.філософії Хміляр І.Р.
- Культура мовлення науково-педагогічних працівників. к.філол.

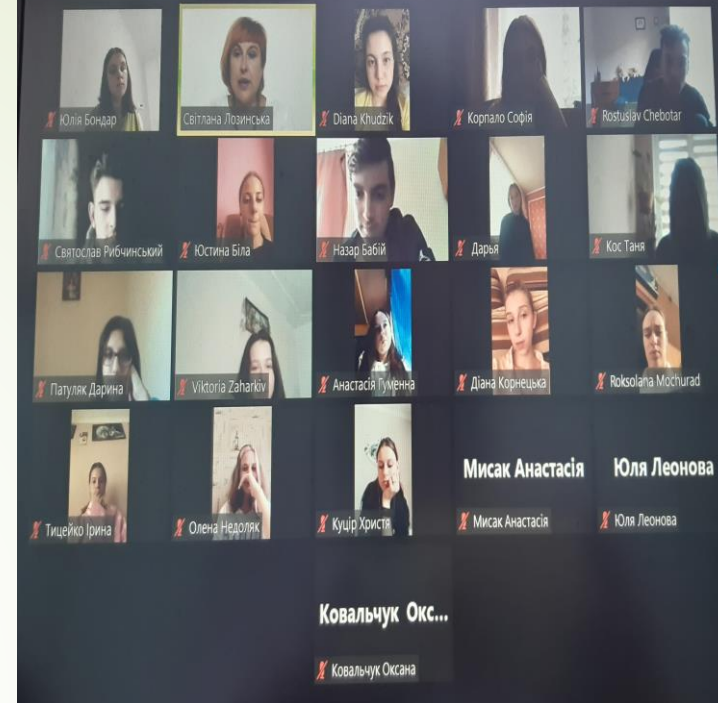
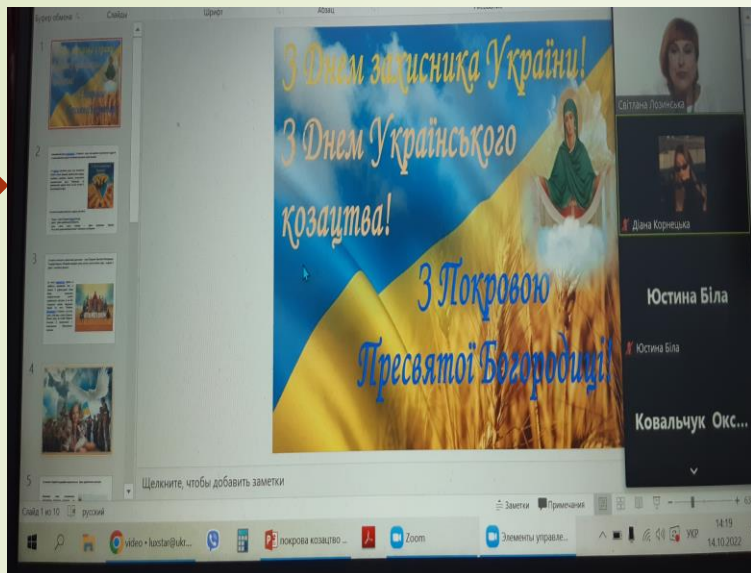
Конференції, публікації, наукові досягнення кафедри

- Лозинська С.О. Проблеми визначення індикаторів якості охорони здоров'я в рамках предмету соціології медицини. / С.О.Лозинська, С.М.Рутар // 36. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., «Науково-теоретичні аспекти вирішення глобальних проблем сучасності» (Наукове об'єднання «Відкрите суспільство»; м. Дніпро, 16-17 квітня 2021 р.). – 6 стор.
- Клонцак О. Співробітництво університетів та громадських організацій як складова програм академічно-громадського навчання у системі вищої освіти США. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації*: матеріали V Міжнародної наук.-практ. конференції, 27–28 травня 2021 р. Київ. С. 107–109.
- Клонцак О. Застосування академічно-громадського навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців в університетах США та Європи. Тези доповідей II міжнародної наукової конференції «Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору інституційного рівня: світовий та вітчизняний вимір», 28 жовтня 2021 р. Львів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. С. 25 – 27.
- Kalahurka Kh., Klontsak O., Kryva M. On the Question of Makarenko Studies Research of Halyna Paperna. *Наукові дослідження та інновації в галузі суспільно-гуманітарних наук : збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*, м. Мелітополь, 24 листопада 2021 р. ТДАТУ: ред. кол. Ломейко О. П., Єременко О.А., Михайлов В. В [та ін.]. Частина 1. Мелітополь : ТДАТУ, 2021. С. 131 – 132.
- Германович Г. О. Дослідження медичної термінології в наукових працях кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. // Вісник Львівського університету. Сер. філол. 2020. Вип. 72. С. 43–49.
- Германович Г. О. Медичні терміни зі соматичними компонентами мазо-, мамо-, масто- та груди в сучасній українській мові // Проблеми української термінології: зб. наук. пр. учасн. XVI Міжнар. наук. конф. «СловоСвіт 2020» (м. Львів, 1–3 жовт. 2020 р.). Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2020. С. 122–126.
- *Україна поміж двох світів: очікування та реалії* : монографія / ред. Т. Стемпневськи, Ю. Федорик, А. Шабациук. Люблін : Вид-во Інституту Центральної Європи в Любліні та Вид-во Католицького Люблінського університету Іоанна Павла II, 2020, - 192с. (Польща)
- Khmilyar, I. (2021b). Development of nursing professional education in Switzerland. *Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences: proceedings of the I Correspondence international scientific and practical conference, published in periodical scientific journal Grail of science 4*. (7 May, 2021). (p. 471–474). Vinnytsya, Ukraine: NGO European Scientific Platform.
- Хміляр, І. Р. (2021e). Навчання медсестер у кризових умовах на прикладі Львівської медичної академії імені Андрея Крупинського. *Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі*: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (5 листопада 2021 р.). (с. 125–128). Мукачеве, Україна: Мукачівський державний університет.
- Пукаляк Л.Т., Ціцюра Н.М. Філософські проблеми аналізу чинників розвитку медицини в глобальному контексті. / Л.Т. Пукаляк, Н.М. Ціцюра // Міжнародна науково-практична конференція «Науково-теоретичні аспекти вирішення глобальних проблем сучасності» [Текст]. – (16-17 квітня 2021 р.). – м. Дніпро
- Яворська Ж.Б. Щастя в економічному вимірі. Філософія фінансової цивілізації : людина у світі грошей. Збірник наукових праць. Університет банківської справи. – м. Львів, 2020 р. – с. 226-228.
- Яворська Ж.Б. Класифікація медичних послуг. Вища освіта та практика в медсестринстві. Матеріали XII науково – практичної конференції з міжнародною участю. – м. Житомир, 21 жовтня 2021 р. – с. 158-161.

Керівництво групами і гурткова робота

Цьогоріч кафедра завершила працювати над науковою темою: « Соціокультурна компетентність як складова професійної конкурентноспроможності медика»

- ▶ Планує провести 27 квітня 2023 року Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Освіта медичних фахівців: реалії та виклики сьогодення».
- ▶ Викладачі кафедри представлять свої доробки у вигляді авторських публікацій чи наукове керівництво студентських робіт.
- ▶ Плануємо видати колективну монографію на підставі поданих напрацювань із залученням науковців інших закладів освіти під егідою нашої Академії.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

«ЛЬВІВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
ІМЕНІ АНДРЕЯ КРУПІНСЬКОГО»

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

**Всеукраїнська науково-практична
конференція**

дистанційно (заочно)

**ОСВІТА МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ:
РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ**

м. Львів, 27 квітня 2023 року

Дякую за увагу!

